

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

'Bursa İli, Gemlik İlçesi Mesleki Eğitim Merkezinde Motor Öğretmeni olarak görev yapan davacının, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne hitaben yazılan iki ayrı şikâyet dilekçesini aynı kurumda görevli üç öğretmenle birlikte topluca imzaladığından bahisle 1/30 oranında aylıktan kesme cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada uygulanacak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunun 125/C-h maddesi Anayasaya uygunluk yönünden incelenerek gereği görüldü:

Dava konusu uyuşmazlıkta uygulanacak olan 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125/C-h bendinde; 'Toplu müracaat veya şikayette bulunmak' aylıktan kesme cezasını gerektiren fiil ve hallerden biri olarak gösterilmiştir.

T.C. Anayasasının 2. maddesinde; Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu, 13. maddesinde; temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamaların, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

Öte yandan, 'Dilekçe Hakkı' Anayasanın 74. maddesinde temel haklar arasında sayılmış ve vatandaşlar ile karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikamet eden yabancıların, kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahip oldukları, bu hakkın kullanılma biçiminin kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

657 sayılı Kanunun anılan maddesi bu ilkeler açısından değerlendirildiğinde;

1- Anayasanın 2. maddesi yönünden; hukuk devleti, temel hak ve hürriyetlere saygılı ve bu hakları koruyucu, işlem ve eyleminde adaleti, özgürlüğü ve hakkaniyeti gözetken devlettir. Hukuk devletinde kanunlar ve kurallar insan içindir. İnsanların temel hak ve özgürlüklerini sınırlayan düzenlemeler mutlaka toplumun ve bireylerin yararına uygun olarak belli bir amaca hizmet etmeli ve dayanmalıdır.

Bu bağlamda 657 sayılı Yasa'nın 125/C-h maddesi, söz konusu düzenlemeyle elde edilmek istenilen amacın, kamu düzeninin bozulmasının ve kamu görevlilerinin birlikte hareket ederek gruplaşmalarının önüne geçmek olduğu düşünülebilir. Ancak, olayımızda olduğu gibi birkaç memurun aynı dilekçe ile yaptığı şikayetin toplum düzenini nasıl veya ne yönde bozacağı meçhuldür. Bu durumda devlet memurlarının toplu müracaat veya şikayette bulunamayacakları yolundaki madde hükmü demokratik hukuk devletiyle bağdaşmamaktadır.

2- Anayasanın 13. maddesi yönünden; Anayasanın 13. maddesinde; temel hak ve hürriyetlerin özlerine dokunulmaksızın ancak kanunla sınırlanabileceği belirtilmiştir. Buna

göre sınırlamanın, Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağılı olması, sözüne, ruhuna ve demokratik toplum düzenine aykırı düşmemesi gerekmektedir.

Anayasanın temel hak ve ödevlerin sayıldığı bazı maddelerinde bir temel hakkın ne şekilde ve hangi durumlarda sınırlanabileceğı yönünde çeşitli hükümler bulunmaktadır. Bu maddelerden genel olarak; milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağılık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağılı olarak temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılabilceğı anlaşılmaktadır.

Anayasanın dilekçe hakkını düzenleyen 74. maddesinde ise bu hakkın ne şekilde sınırlandırılabilceğı belirtilmemiş, sadece kullanılış biçiminin kanunla düzenleneceğı öngörülmüştür.

3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'da ise birden fazla kişinin aynı dilekçe ile başvuruda bulunamayacağına ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

657 sayılı Yasa'nın 125/C-h maddesinin, hakkın özüne dokunmadığı, kullanılış biçimine ilişkin olduğu, sadece devlet memurlarını ilgilendirdiğı, kamu düzeninin ve güvenliğinin bozulmasını önlemeyi amaçladığı düşünülebilir. Ancak temel hak ve özgürlüklerin genişlediğı, toplu gösteri ve yürüyüşlerin yapılabildiğı, devlet memurlarının sendikalara üye olabildiğı ve sendikal faaliyetlere katılabildiğı günümüz koşullarında bu maddenin, söz konusu amaçlara uygun bir etkisinin bulunduğunu kabul etmek olanaksızdır.

Diğer taraftan bu madde, hedeflenen gayeyi gerçekleştirmekten uzak olduğu gibi memurun, hakkaniyete ve adalete aykırı bir biçimde cezalandırılmasını da mümkün kılmaktadır. Zira, toplu şikayetin varlığından söz edebilmek için dilekçeyi en az kaç kişinin imzalaması gerektiğı Kanunda gösterilmemiş ve böylece suçun tanımında belirsizlik yaratılmıştır. Ayrıca, çalıştığı kurumun herhangi bir ihtiyacının giderilmesini isteyen üç memurun, aynı içerikli dilekçeyi ayrı ayrı imzalayıp vermeleri suç oluşturmayacak, tek dilekçeyi birlikte imzalamaları suç olacaktır. Bu da söz konusu madde hükmünün ilgili bendinin Anayasanın 13. madde hükmüne aykırı olması gibi uygulamada da adalet anlayışı ile bağdaşmayacak sonuçlar doğurabilecektir.

Sonuç olarak; yukarıda açıklanan nedenlerle 657 sayılı Yasa'nın 125. maddesinin birinci fıkrasının (C) bendinin 'toplu müracaat ve şikayet etmek' biçimindeki (h) alt bendinin Anayasa'nın 2. ve 13. maddelerine aykırı olduğu kanaatiyle re'sen Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, dosyada bulunan dava ve savunma dilekçeleri ile eklerinin onaylı örneklerinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine, anılan Mahkemece bir karar verilinceye kadar veya dosyanın anılan Mahkemeye gidişinden itibaren beş aylık sürenin dolmasına kadar davanın bekletilmesine 07/10/2008 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."